

дало б можливість глибше зрозуміти національно-культурну специфіку мови та уникнути лінгвокультурологічної інтерференції.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вайнрайх У. Языковые контакты: Состояние и проблемы исследования / Пер. с англ. языка и коммент. Жлуктенко Ю.А.; Вступ. ст. Ярцевой В.Н. – К.: Вища школа, 1979. – 264 с.
2. Валігура О. Р. Систематизація ознак мовної інтерференції // Нова філологія / за ред. Манакіна В.М. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – № 36. – С. 104–110.
3. Жлуктенко Ю.А. Лингвистические аспекты двуязычия. – К: Вища школа, 1974. – 176 с.
4. Исаев М. К. Лингвоконтрастное исследование речевой деятельности в условиях искусственного двуязычия (экспериментально-фонетическое исследование на материале английского и казахского языков): Автореф. дис. на соискание науч. степени доктора филол. наук. – М., 1992. – 50 с.
5. Карлинский А. Е. Основы теории взаимодействия языков и проблема интерференции: Автореф. дис. на соискание науч. степени д-ра филол. наук. – К., 1981. – 48 с.
6. Маслова В. Лингвокультурология. – Москва: Академия, 2004. – 208 с.
7. Семчинський С. В. Семантична інтерференція мов. – К.: Вища школа, 1974. – 256 с.
8. Тимачев П. В. Лингвокультурная интерференция как коммуникативная помеха (на материале английского языка): Автореферат дис. канд. филолог. наук: Волгоград, 2005. – 20 с.
9. Хауген Э. Языковой контакт // Новое в зарубежной лингвистике: Языковые контакты. Вып. VI. – М.: Прогрес, 1972. – С. 61-81.
10. Хроленко А.Т. Основы лингвокультурологии: Учебное пособие. – 2-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2005. – 184 с.
11. Mackey W. F. The Description of Bilingualism // Readings in the Sociology of Language. – The Hague: Mouton, 1968. – P. 554-584.
12. Romaine S. Bilingualism. – Oxford: Blackwell Publishing, 2004. – 384 p.
13. Wells J. C. Overcoming Phonetic Interference // Speech, Hearing and Language: Work in Progress. – 2000. – Vol. 11. – P. 111-128.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Мар'яна Марціяш – асистент кафедри англійської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Наукові інтереси: проблеми лінгвокультурології та міжкультурної комунікації, мовної картини світу двомовної особистості.

ОБРАЗ ЛЮДИНИ У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ НІМЕЦЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ (НА МАТЕРІАЛІ КАЗОК БРАТІВ ГРИММ)

Олена МЕЛЬНИК (Чернівці, Україна)

У статті йдеться про фрагментарну кількісну реконструкцію мовної картини світу, представленій у німецьких народних казках зі збірки „Kinder-und Hausmärchen/Gesammelt durch die Brüder Grimm”, на основі їх прикметникового складу, аналіз якого дає можливість визначити місце людини, її бачення самої себе у представленому мовному універсумі.

The article “The image of a human in the language world view of the Grimms tales” by Melnyk O.V. deals with the selective reconstruction of a language world view on the basis of adjectives combined into lexical-semantic groups. The quantitative analysis (based upon the number of words included into LSGs and their frequencies) demonstrates peculiarities of reconstructed values and human self-consciousness implied in the language universe of German folk tales collected by the Brothers Grimm.

Питання співвідношення мови, з одного боку, свідомості та світобачення – з іншого належать до кола давніх, але поки що нерозв'язаних і особливо актуальних проблем. Мова як засіб репрезентації дійсності виражає її через знакову систему. Саме система мовних знаків пов'язує між собою навколишню дійсність та її сприйняття, відображення світу у мозку людини та процеси його усвідомлення. У такий спосіб світ постає як результат вторинного перекодування первинних даних, які спочатку були „пропущені” крізь свідомість, а потім – крізь знакову систему мови, і образ, вжитий в тексті, – це перекодоване відображення, яке в силу конотацій може і не співпадати з предметом відображення.

Мова як „інструмент” концептуалізації навколишньої дійсності виражає через відповідну сукупність фрагментів „мовної картини світу” (Weltbild, термін Л. Вайсгерберга та Л. Вітгенштайна) певну специфіку світосприйняття, національної історії та культури, тобто національний характер певного народу. Реконструкція цього концептуального образу світу дає можливість „заирнути” до „закодованого” в ній психологічного портрету мовної спільноти, що робить такі дослідження особливо актуальними для когнітивістики та етнолінгвістики, які займаються механізмами та національними особливостями формування

мови. І оскільки людська свідомість являє собою „первинний фільтр” дійсності, не менший інтерес становлять також уявлення про людину як центральна частина мовної картини світу.

Традиційно подібні дослідження мовної картини світу, яким все більше провідних лексикологів присвячують свої праці (Ю.Д. Апресян, А.Д. Белова; О.Л. Бессонова; С.А. Жаботинська; Ю.М. Караулов, Ж.П. Соколовська; Є.В. Урисон; Р. Kühn та ін.) [1; 2; 10], проводяться на основі ідеографічних словників (наприклад Галліга та Вартбурга; Дорнзайфа; Роже), за допомогою яких визначається оцінний тезаурус базових концептів. Дещо відмінною була спроба побудувати „мовну картину світу” на тлумачних словниках [4; 5]. Не менш перспективним є вивчення МКС стародавніх текстів, віддалених у часовому відношенні та достатньо великих за обсягом, щоб охопити досліджувані концепти в повному обсязі („Пісня про Нібелунгів”, „Беовульф” тощо). Перший (лексикографічний/мовний) підхід дозволяє окреслити вихідну об’єктивну основу, універсальну абстраговану схему МКС. Другий (текстовий/мовленнєвий) підхід можна використати, щоб виявити „специфіку мовного членування навколишнього світу і паралельно реконструювати світосприйняття стародавніх народів” [6: 45]. Останнім часом привертає до себе увагу також і народна казка як предмет досліджень картини світу, яка чи не найоптимальніше репрезентує психологічний портрет мовної спільноти [8; 9].

Казка у своїй початковій формі належить до найдавніших літературних жанрів, якщо не до найперших форм мистецького вираження взагалі. На думку Й.Г. Гердера, „це – результат вірувань народу, його чуттєвого сприймання ..., предмет літописців людства, поетів та філософів...” [14: 5]. Тому казки можна вважати не менш перспективним об’єктом реконструкції „мовної картини світу”, ніж традиційні тексти. Так, наприклад, Т. Вавіліна [3] у своєму дослідженні проводить порівняльний аналіз картини світу, вираженої у парних текстах російських народних (за ред. А.Н. Афанасьєва) та німецьких народних (зі збірки братів Грімм) казок; щоправда, в останньому випадку мова йде про переклад російською (що дещо ставить під сумнів отримані результати). Т. Вавіліна зосереджує свою увагу на розходженнях сюжетних ліній у казках зі схожою фабулою, які, на її думку, спричинені відмінностями в картині світу російського та німецького народів.

Ми, однак, обрали аналіз прикметникового складу німецьких народних казок (мовою оригіналу), оскільки, на нашу думку, для реконструкції найбільш цінними є саме прикметники, семантична структура яких найкраще зберігає оцінний елемент; для цього ми скористались індуктивно-дедуктивною мовно-психологічною систематизацією прикметників [5]. Актуальність даної роботи зумовлена пошуками нових об’єктивних методів дослідження національних менталітетів. Матеріал – повна вибірка казок братів Грімм (за винятком казок, написаних на нижньо- та верхньонімецьких діалектах, – 180 номерів); обсяг вибірки – приблизно 224500 слів. У результаті опрацювання даних джерел отримано корпус з 9416 слововживань (СВ).

Згідно з вищезгаданою систематизацією прикметників, мовний універсум поділяється на 3 основні підсистеми: а) антропонімічні прикметники, що стосуються людини; б) об’єктивні прикметники, які характеризують предмети та явища оточуючого світу; в) детермінанти, що визначають відношення між цими підсистемами.

У даній статті ми детально проаналізуємо перший із зазначених підкласів – об’єднання **антропонімічних** прикметників, частка яких становить 54% від загальної кількості опрацьованих прикладів (5111 СВ), що наочно виявляє антропоцентризм досліджуваної МКС. Дана підсистема об’єднує поля **біофункціональних** (П.БФ), **характерологічних** (П.Х) та **установочно-оцінних** (П.Х.IV) прикметників (див. малюнок). У першому випадку основне навантаження припадає на ЛСГ прикметників **біологічного віку** (П.БФ.П.1), **функціонального стану** (П.БФ.П.2) („живий”, „мертвий”, „здоровий”, „втомлений” – 458 СВ) та **зовнішності** (П.БФ.П.2: „гарний” – „негарний”, 295 СВ). Серед прикметників **вікових ознак** (П.БФ.П.1) кількісно переважають прикметники зі значенням „старий” („alt”, „steinalt” – 370 СВ; „jung” – 226 СВ). „Молодий ” та „старий” не утворюють стійкого протистояння, але „молодий” у даних казках завжди вродливий і сильний, а „старий” асоціюється переважно з негативними функціональними (слабкий, хворий) якостями.

„Старий”, крім того, виступає обов’язковою ознакою чарівних істот – відьом, чаклунів, добрих чарівниць (Hexe: 48 СВ, Zauberer: 16 СВ, Zauberin: 9 СВ, böse Zauberin: 8 СВ, Teufel: 3 СВ); як бачимо, злі відьми трапляються в даних казках частіше ніж добрі чарівниці, тож враховуючи, що більшість злих мачух старі, не дивно, що „старий” нерідко асоціюється з негативними характерологічними якостями. Молодий же герой відзначається легкою вдачею та добрим серцем, що у казці завжди винагороджується („*Und als der jüngste ein Weilchen gegangen war, so trat ein kleines Männlein zu ihm... und sprach: „Diesen Spieß gebe ich dir, weil dein Herz unschuldig und gut ist”...*” [14: 135]).

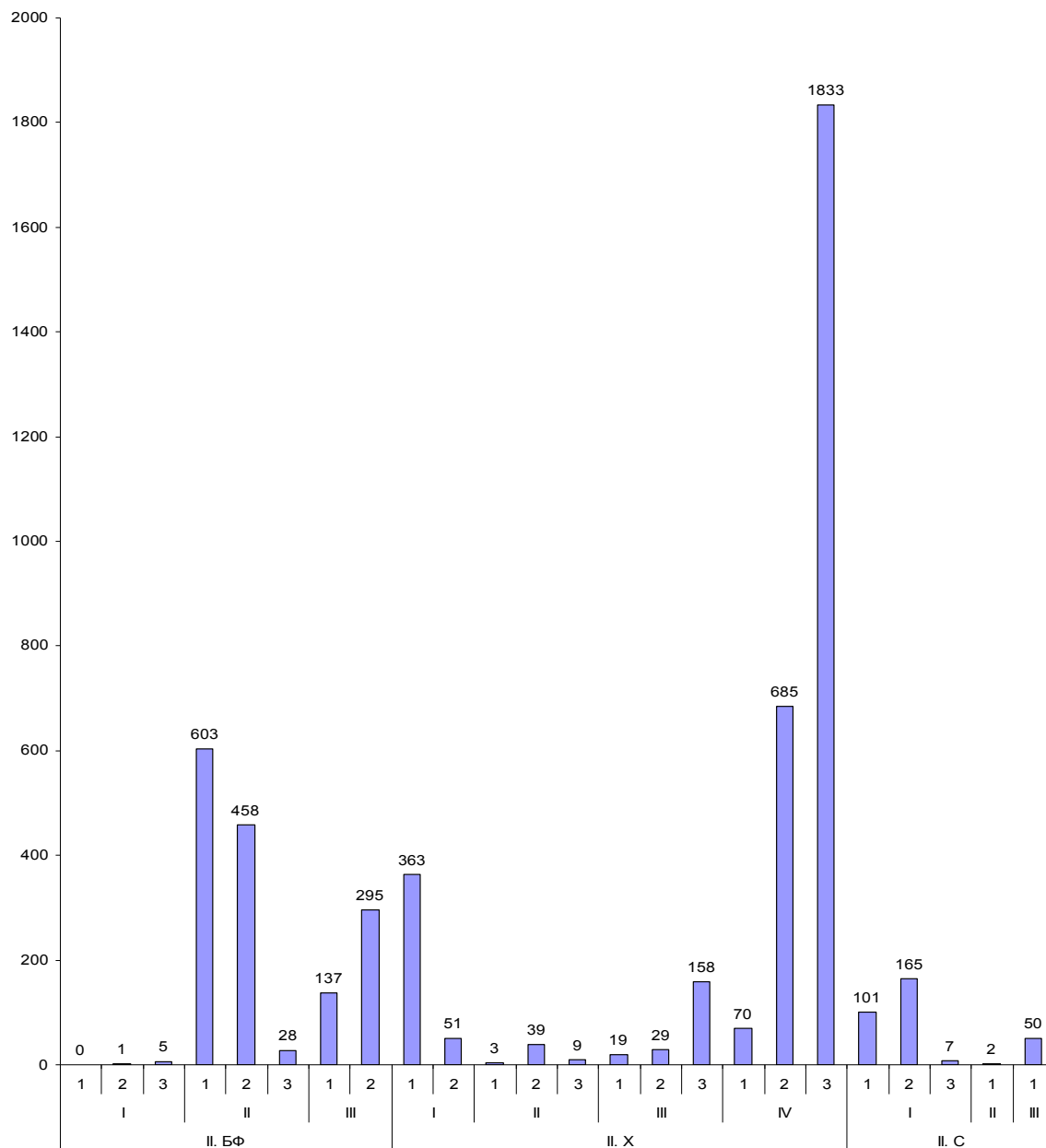
Серед розмаїття **функціональних характеристик** (І.БФ.ІІ.2) привертає увагу диспропорція прикметників зі значенням „живий” та „мертвий”. „Tot” за частотністю вживання переважає „lebendig” (93 СВ та 40 СВ відповідно), причому „lebendig” у 20-и випадках зустрічається як протиставлення смерті у момент магічних перетворень („*Und nicht lange, so öffnete Sneewittchen die Augen, hob den Deckel vom Sarg in die Höhe und richtete sich auf und war wieder lebendig*“ [14: 78]). Ця диспропорція, на мою думку, не є чимось незвичайним: людина сприймає означення „живий” як свій природний і невід’ємний атрибут, і не помічає, а отже, не позначає його доги, доки не відчує контраст чи загрозу біологічному існуванню. Часте згадування в полі функціонального стану „hungrig” (19 СВ) та „satt” (61 СВ) теж не є неочікуваним – це типові ознаки т. зв. предметно-чуттєвого світосприйняття. Також можна відзначити домінування прикметників на позначення краси в ЛСГ **зовнішності** (І.БФ.ІІІ.2 – 251 СВ з 295-ти) – ще один атрибут ідеалізуючого казкового світу. ЛСГ **біологічної статі та сексуальності** (І.БФ.І) за загальною систематизацією [6] практично не задіяні, що має щонайменше дві причини. По-перше, важко не помітити, що серед інформантів – оповідачів казок – переважають жінки, які, дотримуючись правил суспільної моралі Німеччини ХІХ ст., навряд чи могли наважитись використовувати сексуально забарвлену лексику в присутності стороннього чоловіка [19]. По-друге, брати Грімм, готуючи свою збірку, орієнтувались саме на дитячого слухача/читача і відповідно підправляли зміст, відкидаючи непристойні на їхню думку елементи [17: 25-57]. Як дотепно висловився Л. Рьоріх : „Betten sind im Märchen wirklich nur zum Schlafen da, nicht zum Beischlaf“ [17: 36].

Частотність використання та вибір саме **характерологічних прикметників** дає уявлення про систему оцінки моральних якостей мовцем. Характерологічні прикметники демонструють досить широкий спектр емоцій (І.Х.І: „lustig”, „glücklich”, „zufrieden”, „traurig”, „betrübt”, – 363 СВ), і позитивна частина групи зустрічається найчастіше (229 СВ). І не дивно, адже типовий кінець казки – „und sie lebten vergnügt bis an ihr Ende”. У порівнянні з середньовіччям [6; 7], **вольова сфера** (І.Х.ІІ) є однією з найменш представлених (51 СВ, тобто 0,6% від загальної кількості прикладів); ЛСГ на позначення безстрашності налічує всього 39 СВ [пор. 13], а характеристики активної цілеспрямованості та рішучості практично відсутні – однак не слід сприймати це як неактуальність подібних якостей для творців/носіїв народних казок. Так, Т. Вавіліна навпаки стверджує, що „...основными чертами героев немецких сказок является их деятельность, активность, стремление к самоутверждению в жизни, независимость от обстоятельств внешнего мира и окружающих...” [3: 395]. Вочевидь, ці риси казкових героїв реалізуються якщо не іншими частинами мови (іменниками, дієсловами), то на рівні сюжету.

Прикметники **інтелектуальної сфери** (І.Х.ІІІ) зустрічаються у тексті відносно рідко (2,43% від загальної кількості прикладів, в той час як частка прикметників **емоційної сфери** – 4,29%). Найповніше представлена ЛСГ на вираження „**раціонального інтелекту**” (158 СВ), причому прикметники зі значенням „розумний” („klug”, „gescheit” – 67 СВ) часто використовуються іронічно („Die kluge Else”, „Die klugen Leute”), а „дурний” володіє позитивними характерологічними якостями. Слід зазначити, що у таких випадках дурнями „величають” безвідмовних, добрих героїв, чий „патологічний альтруїзм” кінець-кінцем за законами казки винагороджується. Цікавим є також те, що прикметник „weise”, який мав би позначати „досвід” чи „критичну розсудливість”, зустрічається у 17-и випадках з 19-и в контекстуальному значенні, яке DUDEN не подає, – „weise Frauen” („добрі чарівниці”).

Установчо-оцінна сфера (II.X.IV) представлена найповніше (2588 СВ). У полі „фіксовані установки до інших“ (II.X.IV.2) особливо наголошуються „характеристики ставлення до інших“ („freundlich“, „herzlich“, „gut“, „neidisch“, „böse“ – 329 СВ), серед яких цілком закономірно переважають позитивні, – адже вони з виховною метою стимулюються в казках везінням та щастям. Звертає на себе увагу також практична незадіяність ЛСГ „щедрий“ – якості, дуже популярної у давніх германців [6: 49], хоча жадібність все ще засуджується („knauserig“, „geizig“, „gierig“ – 9 СВ); очевидно, щедрість у середовищі творців та поширювачів казок перестала бути рисою, гідною наслідування у реальному житті (як близька до марнотратства).

**Підклас антропонімічних прикметників
(Матеріал – казки братів Грім)**

Характеристики „прийняття соціальних та етичних норм“ представлені достатньо широко, щоб ознайомити з вимогами суспільної моралі („ehrlich“, „artig“, „treu“, „sittsam“, „dankbar“ etc. – 184 СВ). Найбільш уживаною характеристикою є „вірний“ („treu“, „getreu“ – 83 СВ), яку, вочевидь, слід вважати якщо не типовою, то пропагованою німецькими казками 50

чеснотою: „Die Tugend, die in den Märchen die größte Rolle spielt, also die Kardinaltugend der Märchen, ist die Treue. Schon in der Vorrede zum ersten Band der Erstausgabe der *Kinder-und Hausmärchen* wird diese Eigenschaft hervorgehoben...“ [18: 17]. І вірність не є одностороннім обов'язком: господар має певні зобов'язання стосовно вірного слуги („Der treue Johannes“), виконання яких для нього стоїть вище життя власних дітей, – повсякчас підтримується думка, що вірне служіння обов'язково повинно бути оціненим та належно винагородженим.

ЛСГ „емоційної незалежності та стійкої/нестійкої тривожності“, представлені переважно прикметниками зі значенням „спокійний“, „терплячий“, перегукуються з попередніми характеристиками. Прикметник „ungeduldig“, як правило, має негативні асоціації: необдумані вчинки та слова, сказані зопалу, можуть спричинити лихо: батько, втративши терпець, прокльоном перетворює своїх синів на воронів („Die sieben Raben“), господар мимовільною лайкою вбиває свого коня („Der Arme und der Reiche“), – спокій та рівноваженість постають вартими наслідування.

ЛСГ „фіксовані установки до діяльності“ (П.Х.IV.1), хоч і не несуть за своїми кількісними показниками значне навантаження (70 СВ – 0,83% від загальної кількості прикладів), займають не останнє місце в представленій системі цінностей. Це досягається шляхом контекстуального перехрещення установчої, біофункціональної та емоційної сфер: працелюбна дівчина (казкова) – завжди добра, гарна, врешті-решт стає щасливою, що є характерним не лише для німецьких казок.

Поле „Оцінки інших і себе“ (П.Х.IV.3) – найбільше за обсягом (1833 СВ). Із 9-ти представлених груп увагу привертають „оцінка предметів з погляду ставлення до викликаних ними емоцій“ (472 СВ), яка демонструє всю гамму почуттів, яку тільки може викликати об'єкт оцінки у суб'єкта оцінки (жалість, презирство, жах, симпатія – з кількісним переважанням позитивних: 301 СВ до 171-го) та узагальнена оцінка за шкалою „добрий“ – „поганий“ (458 СВ; також переважає позитивна частина групи – 373 СВ : 85 СВ), – по суті, база для даного поля.

Прикметники **соціальних характеристик** (П.С.) займають 3,83% від загальної кількості прикладів (325 СВ). Соціальна сфера (П.С.I) представлена в основному ЛСГ майнового положення П.С.I.2 („багатий“, „бідний“ – 53 СВ : 112 СВ відповідно, причому „бідний“ асоціюється переважно з позитивними характерологічними якостями: більшість творців казок не могла похвалитись статками) та походження П.С.I.1 („königlich“, – традиційний атрибут народної казки, – „vornehm“, „gemein“ – 101 СВ), що дозволяє судити про актуальність подібних установок для періоду створення даних казок, чого не можна сказати про національні характеристики П.С.II (2 СВ), та інституційні відношення П.С.I.3 (7 СВ). Релігійні відношення (П.С.III), попри свою значущість у представленій системі цінностей, займають лише 0,59% від загальної кількості прикладів („fromm“, „gottlos“, „heilig“ – 50 СВ).

Отже, за допомогою аналізу ЛСГ та з урахуванням регулююче-виховної функції казки вдалося реконструювати певні особливості світосприйняття тих прошарків суспільства, які виступали творцями та носіями казок. Відтворена мовна картина світу наочно демонструє специфіку його національного бачення. У перспективі доцільно зробити аналогічний аналіз німецьких народних казок з інших збірок, так само як і австрійських.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Белова А.Д. Мовні картини світу: Принципи утворення та складові // Проблема семантики слова, речення та тексту: Зб.наук.ст. – К.: КНЛУ, 2001. – Вип.7. – С.26–30.
2. Бессонова О.Л. Оцінний тезаурус англійської мови : когнітивно-гендерні аспекти. – Донецьк: ДонУ, 2002. – 362 с.
3. Вавилина Т. Отображение картины мира в русских и немецких народных сказках// Rossica olomucensia XLII (za rok) 2. část: Ročenka katedry slavistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého. – Olomouc: 2004. – S. 393–397.
4. Левицький В.В., Огуй О.Д., Кійко С.В., Кійко Ю.Є. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2000. – 136 с.
5. Огуй О.Д. Об'єднана індуктивно-дедуктивна мовно-психологічна класифікація прикметників у „мовній картині світу“ // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. – Чернівці : Рута. – 1998. – Вип. 41 – С. 39–46.
6. Огуй О.Д. Реконструкція давнього світосприйняття в англосаксонському «Беовульфi» (спроба кількісного підходу) // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. – Чернівці: Рута, 2002. – Вип. 136. Германська філологія. – С. 45–51.
7. Огуй А.Д., Мгеладзе М. Система прилагательных в “Песни о Нибелунгах”: Опыт
8. реконструкции системы общественных ценностей Средневековья. – Черновцы: ЧГУ,
9. 1993. – 57 с. – рус. – Деп. в ГНТБ України 07.06.1993, № 1110. – Ук.93.

10. Пилипенко-Фрицак Н.А. Сказка как один из факторов языковой картины мира (по материалам волшебных сказок А.Н. Афанасьева) // Проблемы безпеки української нації на порозі ХХІ сторіччя : Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. – К.; Чернівці, 1998.-Ч.2. – С. 114 – 115.
11. Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1986. – 364 с.
12. Соколовская Ж. «Картина мира» в значении слов. Семантические фантазии или «катехизис семантики». – Симферополь : Таврия, 1993. – 232 с.
13. Шрамм А.Н. Очерки по семантике качественных прилагательных. – Л.: Изд-во ЛГУ., 1979. – 134 с.
14. Duden.Deutsches Universalwörterbuch A-Z. – 3., neu bearbeitete und erweiterte Auflage. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, 1996. – 1816 S.
15. Janning J., Gehrts H. Die Welt im Märchen. – Kassel: Röth, 1984. – 189 S.
16. Kinder-und Hausmärchen/Gesammelt durch die Brüder Grimm. – Aufbau-Verlag Berlin und Weimar, 1977. – S.13–189.
17. Lüthi M. Es war einmal: vom Wesen des Volksmärchens. – Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2008. – 246 S.
18. Pöge-Alder K. Märchenforschung: Theorien, Methoden, Interpretationen. – Thübingen: Narr, 2007. – 267 S.
19. Röhrich L. „und weil sie nicht gestorben sind...“: Anthropologie, Kulturgeschichte und Deutung von Märchen. – Köln: Böhlau, 2002. – 447 S.
20. Solms W. Die Moral von Grimms Märchen. – Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1999. – 249 S.
21. Uther H. Handbuch zu den „Kinder-und hausmärchen“ der Brüder Grimm: Entstehung – Wirkung – Interpretation. – Berlin: de Gruyter, 2008. – 644 S.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олена Мельник – аспірант кафедри германського, загального та порівняльного мовознавства Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.

Наукові інтереси: апроксимативні методи дослідження.

СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОВЧАННЯ В «МІФІЧНІЙ» ПРОЗІ Г.Е. НОССАКА

Марта МУЗИЧУК (Львів, Україна)

Стаття розглядає мовчання як компонент «міфічної» оповіді у прозі Г.Е. Носсака, способи його екстеріоризації в художньому тексті та його роль в авторській концепції «міфічного» зображення дійсності.

We are concerned with a problem of silence as component of the “mythical” narration in the fiction of H.E. Nossack. Its significance for the author’s myth conception and the modes of its expression in texts are the main focus of the paper.

Природа і функціонування феномену мовчання належить нині до найбільш актуальних проблем, які вивчаються в руслі як філологічних, так і нефілологічних студій. Лінгвістичний погляд на проблему мовчання запропоновано у численних роботах вітчизняних та зарубіжних лінгвістів Т. Анохіної, Л. Безуглої, Н. Арутюнової, Й. Рокошової, У. Шміца, М. де Брайкер, Ш. Краммера та ін.

Комунікація поєднує в собі два, на перший погляд, діаметрально протилежні компоненти – мовлення та мовчання. Однак, якщо відступити від традиційного сприйняття обох понять як антонімів – «мовчати = не говорити», між ними можна виявити більше спільного, аніж відмінного. Мовчання не просто як «не-мовлення» вказує на кінець мовленнєвого акту і позначає його «німу» частину, коли не утворюються звуки, а є саме по собі свідомим багатофункціональним комунікативним актом, який не обов’язково має бути опозиційним до мовлення [2: 417]. Мовчання має інформативний та ситуативний характер, а його значення формулюється в межах певного мовного та позамовного контекстів. З огляду на інформативність, мовлення та мовчання можуть бути взаємозамінними [8: 310], адже можна «говорити» мовчки так само як і «мовчати», ведучи розмову.

Художньому мовчанню належить в дослідженнях окреме місце. Як вторинний відносно реального мовчання феномен воно визначається специфікою художнього оформлення, наративних установок тексту та авторською майстерністю. Роль мовчання в художньому тексті, звісно не обмежується лише функцією узгодженого комунікативного сигналу (наприклад, пауза між окремими словами та реченнями), експлікованого відповідними графічними знаками. Це одночасно тема та стратегія побудови тексту і ведення оповіді.

Метою цієї статті є дослідження ролі мовчання як компонента міфічної оповіді шляхом аналізу способів його екстеріоризації у міфічній прозі Г.Е. Носсака та його значення в авторській концепції «міфічного» зображення сучасності та стратегій «міфічної оповіді».